

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat hij door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) wordt bespioneerd en dat de AIVD zijn (mobiele) telefoon afluistert. Tevens klaagt verzoeker er over dat de AIVD zijn (mobiele) telefoon meerdere keren onklaar heeft gemaakt.

Beoordeling Bevindingen

1. Bij brief van 11 juli 2008 diende verzoeker een klacht in over de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD). Verzoeker merkte in zijn brief op dat hij de belangen behartigt van de groep zigeuners, de Roma. Op het moment dat hij tijdens een telefoongesprek met de NCRV-radio wilde vertellen over het afnemen van vingerafdrukken van een groot aantal zigeuners door de autoriteiten in Italië, werd de telefoonverbinding plotseling verbroken. Volgens verzoeker werd dit veroorzaakt door de AIVD, want zijn mobiele telefoon kon hij vervolgens niet meer gebruiken. Een medewerker van de telefoonwinkel had verzoeker meegedeeld dat het zeer wel mogelijk was dat zijn mobiel door een onwelwillende instantie op afstand onklaar was gemaakt. Verzoeker wees er op dat dit in de afgelopen vier weken al drie keer eerder was gebeurd, steeds wanneer hij een gesprek voerde met zigeuners over problemen die snel moesten worden opgelost. Verzoeker werd hierdoor in zijn vermoeden bevestigd dat hij nog steeds werd afgeluisterd en bespioneerd door de AIVD. Volgens verzoeker maakte de AIVD zich hier sinds 1965 schuldig aan. Ook na 11 juli 2008 was de mobiele telefoon van verzoeker meerdere keren onklaar gemaakt, steeds op het moment dat hij een gesprek over de Roma-problematiek voerde dan wel wilde voeren.

2. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties deelde verzoeker bij brief van 20 november 2008 het volgende mee:

"...De klacht

Overeenkomstig het advies van de commissie (de commissie van toezicht betreffende de inlichtingen- en veiligheidsdiensten; Nationale ombudsman) vat ik de klacht als volgt samen:

Ten onrechte bespioneert de AIVD u, alsmede luistert de AIVD ten onrechte uw (mobiele) telefoon af. Tevens heeft de AIVD verschillende malen deze telefoon onklaar gemaakt.

Beoordeling door de commissie

De commissie adviseert de klacht ongegrond te verklaren. De bevindingen op grond waarvan de commissie tot deze conclusies komt kan ik u niet mededelen. Ik zou daarmee namelijk zicht geven op het actuele kennisniveau van de dienst. De AIVD moet zijn bronnen, zijn werkwijze en zijn actuele kennisniveau geheim kunnen houden. Het betreft

hier kritische ondergrenzen. Worden deze overschreden dan gaat dit ten koste van het goed functioneren van de AIVD en daarmee ten koste van de nationale veiligheid, ter bescherming waarvan de AIVD in het leven is geroepen. Uw klacht heeft betrekking op actuele gegevens. Of deze bij de AIVD aanwezig zijn mag ik bevestigen noch ontkennen.

Zienswijze

Gelet op de bevindingen van de commissie en in overeenstemming met haar advies verklaar ik de klacht ongegrond."

3. Verzoeker kon zich met de reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op zijn klacht niet verenigen en wendde zich bij brief van 12 januari 2009 tot de Nationale ombudsman. Volgens verzoeker bleek uit de opmerking van de minister dat zijn klacht betrekking had op actuele gegevens, dat de AIVD ook na 1975 hem had bespioneerd en had afgeluisterd. Verzoeker wees in dit verband erop dat hij in de periode 1965-1975 lid was geweest van de Pacifistisch Socialistische Partij (PSP) en dat hij in de periode 1965-1971 enkele legale acties had gevoerd tegen maatschappelijke misstanden. In een brief aan de Nationale ombudsman van 2 januari 2009 maakte verzoeker melding dat zijn mobiele telefoon weer twee maal onklaar was gemaakt. Volgens verzoeker was dit te wijten aan de AIVD.

4. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verwees de Nationale ombudsman in haar reactie op de klacht van verzoeker van 13 februari 2009 naar haar brief aan verzoeker van 20 november 2008. De minister was op voorwaarde van geheimhouding bereid alle gewenste informatie te verstrekken. Zij stelde de substituut-ombudsman daartoe in de gelegenheid om in het gebouw van de AIVD van de inhoud van deze stukken kennis te nemen.

5. Tijdens een gesprek op 16 april 2009 tussen de substituut-ombudsman en medewerkers van de AIVD maakte de substituut-ombudsman gebruik van de hem geboden gelegenheid om de door de minister verstrekte inlichtingen te verifiëren.

Beoordeling

I. Ten aanzien van het bespioneren en afluisteren door de AIVD

1. Volgens verzoeker wordt hij nog steeds door de AIVD bespioneerd en afgeluisterd. Dit komt volgens verzoeker door zijn bemoeienis met en betrokkenheid bij de Roma-zigeuners en zijn PSP-verleden.

2. Ten aanzien van de door de minister naar aanleiding van dit klachtonderdeel aan de Nationale ombudsman verstrekte informatie, deed de minister een beroep op geheimhouding.

3. Op basis van de aan de Nationale ombudsman verstrekte - en door de substituut-ombudsman geverifieerde - informatie moet worden geoordeeld dat niet is gebleken van feiten of omstandigheden waaruit kan worden afgeleid dat de AIVD - nu dan wel in de afgelopen jaren - verzoekers (mobiele) telefoon afluistert of verzoeker zou bespioneren.

Dit onderdeel van de klacht mist dan ook feitelijke grondslag.

II. Ten aanzien van het onklaar maken van de (mobiele) telefoon

1. Verzoeker merkt verder op dat zijn (mobiele) telefoon het op onverklaarbare wijze regelmatig niet meer doet. Dit gebeurde meestal wanneer hij een telefoongesprek voerde dan wel wilde voeren over de Roma-zigeuners. Gelet op zijn betrokkenheid bij de groep Roma vermoedt verzoeker dat zijn telefoon door de AIVD op afstand onklaar wordt gemaakt.

2. Ook wat betreft dit klachtonderdeel heeft de minister een beroep gedaan op geheimhouding.

3. Op basis van de aan de Nationale ombudsman verstrekte - en door de substituut-ombudsman geverifieerde - informatie moet worden geoordeeld dat geen enkele aanwijzing is gevonden dat het in de klacht van verzoeker gestelde door de AIVD is uitgevoerd.

Ook dit onderdeel van de klacht mist feitelijke grondslag.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, is niet gegrond.

Onderzoek

1. Algemeen

In het geval van een onderzoek naar aanleiding van een klacht over de AIVD kunnen onderzoek en rapportage doorgaans niet met eenzelfde openheid plaatsvinden als in andere zaken gebruikelijk is.

Ingevolge artikel 9:31, vierde lid van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het verstrekken van de door de Nationale ombudsman gevraagde gegevens weigeren of bepalen dat alleen de Nationale ombudsman van die gegevens mag kennis nemen indien daarvoor gewichtige redenen

zijn. Gewichtige redenen kunnen zijn strijd met een wettelijke geheimhoudingsplicht of met het belang van de Staat. Op grond van artikel 83, vierde lid, van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (Wivd) dient de Nationale ombudsman zich bij zo'n beslissing van de minister neer te leggen.

Indien de Nationale ombudsman een onderzoek instelt naar aanleiding van een klacht over de AIVD, stelt hij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en eventueel een of meer betrokken ambtenaren in de gelegenheid om op de klacht te reageren. De Nationale ombudsman maakt daarbij gebruik van de in de Awb gegeven onderzoeksbevoegdheden. In voorkomende gevallen verstaat de substituut-ombudsman zich persoonlijk met medewerkers van de AIVD of neemt hij persoonlijk kennis van relevante gegevens (artikel 83, vijfde lid, Wivd). Langs deze weg wordt informatie verkregen die de Nationale ombudsman nodig heeft voor zijn onderzoek.

2. Het onderhavige onderzoek

Op 13 januari 2009 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer X te Y, met een klacht over een gedraging van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. De minister beriep zich op vertrouwelijkheid van de door hem verstrekte informatie. De substituut-ombudsman mr. F.J.W.M. van Dooren verstond zich persoonlijk met medewerkers van de AIVD ten einde door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties verstrekte informatie bij deze dienst te verifiëren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties berichtte dat het verslag haar geen aanleiding gaf tot het maken van opmerkingen. Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Verzoekschrift van 12 januari 2009 gericht aan de Nationale ombudsman.
2. Reactie van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 13 februari 2009.

3. De door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op 16 april 2009 aan de substituut-ombudsman verstrekte informatie.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond